

„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.“

Realizácia a zhodnotenie prvej fázy evaluácie v rámci projektu AMV

Metodicko-pedagogické centrum (ďalej MPC) realizovalo v rámci **národného projektu Aktivizujúce metódy vo výchove (ďalej NP AMV)** v termíne október – november 2013 prvú fázu evaluácie zameranú na využívanie vybraných aktivizujúcich metód vo výchove v školách a školských zariadeniach, ktoré sú cieľovou skupinou projektu (školské kluby detí, centrá voľného času, školské internáty, špeciálne školy, špeciálne výchovné zariadenia, základné umelecké školy, konzervatóriá a stredné odborné školy umeleckého zamerania na Slovensku).

Zber údajov sa v rámci prvej fázy evaluácie realizoval prostredníctvom štruktúrovaného dotazníka a pološtruktúrovaného pozorovacieho hárku. Údaje sa analyzovali kvantitatívnymi štatistickými metódami a zisťovala sa hlavne frekvencia a rozsah používania vybraných aktivizujúcich metód pedagogickými zamestnancami a odbornými zamestnancami (ďalej PZ a OZ) v jednotlivých typoch škôl a školských zariadeniach.

Spolu bolo evaluovaných **585 PZ a OZ** predmetných zariadení a to nasledovne:

- v Bratislavskom kraji 175 PZ a OZ,
- v Banskobystrickom kraji 230 PZ a OZ
- v Prešovskom kraji 180 PZ a OZ.
-

Cieľom evaluácie bolo zistiť aktuálny stav riešenej problematiky v cieľovej skupine projektu AMV a porovnať východiská a predpoklady tvorcov projektu a vzdelávacieho programu s realitou v školách a školských zariadeniach, ktoré budú participovať na projekte a ich PZ a OZ budú účastníkmi vzdelávania.

V súčasnosti prebiehajú hĺbkové analýzy údajov podľa jednotlivých pracovných skupín (MŠ, ŠKD, CVC_1, CVC_2, ZUŠ, ŠŠ, internáty a špeciálne výchovné zariadenia). Výsledky z hĺbkovej analýzy budú následne zapracované do pripravovaných metodík, ktoré budú súčasťou interaktívnych digitálnych pomôcok (ďalej IDP), ďalej budú využité pri príprave vzdelávania, príprave príručky, realizácii vzdelávacieho programu Aktivizujúce metódy vo výchove. Evaluácia bude realizovaná aj na záver projektu a umožní zistiť prínos aktivity projektu a porovnať zmeny, ktoré nastali v školách a školských zariadeniach po implementácii projektu.

Z výsledkov evaluácie vyplývajú nižšie uvedené vybrané zistenia:

Z celkového počtu 577 respondentov uviedlo **59%** (341 PZ a OZ), že **nie sú zástancami tradičného spôsobu edukácie**. **33%** respondentov (189 PZ a OZ) sú **zástancami tradičného spôsobu edukácie**. **29%** respondentov (162 PZ a OZ) **poznajú viacero aktivizujúcich metód, ale ich nevyužívajú**. **64%** respondentov s uvedeným tvrdením „Poznám viacero aktivizujúcich metód, ale ich nevyužívam“ nesúhlasia. **91%** respondentov (530 PZ a OZ) uviedlo, že radi skúšajú nové aktivizujúce metódy. **91%** respondentov (524 PZ a OZ) uviedlo, že majú svoje zaužívané aktivizujúce metódy a používajú ich, ale z uvedených metód vyplýva, že vo výchovno-vzdelávacom procese v značnej miere využívajú klasické vyučovacie metódy – rozhovor, hry, vysvetľovanie. Nižšie uvádzame vybraných desať najčastejšie používaných metód, ktoré respondenti uviedli ako aktivizujúce metódy, ktoré používajú **pravidelne, alebo prevažne** vo svojej výchovno-vzdelávacej činnosti:

- 1) **95%** respondentov (554 PZ a OZ) používa metódu **rozhovor**;
- 2) **90%** respondentov (521 PZ a OZ) používa vo svojej praxi **hry**;
- 3) **92%** respondentov (532 PZ a OZ) používa metódy **kladný vzor a príklad**;
- 4) **89%** respondentov (520 PZ a OZ) používa metódu **vysvetľovanie**;
- 5) **83%** respondentov (484 PZ a OZ) používa metódy **cvičenie a návyk**;
- 6) **80%** respondentov (460 PZ a OZ) používa metódu **sebahodnotenia**;
- 7) **78%** respondentov (454 PZ a OZ) používa metódu **diskusia**;
- 8) **77%** respondentov (449 PZ a OZ) používa vo svojej praxi metódu **pozorovanie**;
- 9) **71%** respondentov (423 PZ a OZ) používa metódu **umelecké vyjadrenie dieťaťa**;
- 10) **67%** respondentov (380 PZ a OZ) používa metódy **rozvoja emocionálnej inteligencie** a **67%** metódu **predvádzanie**.

Ako za najmenej časté používané aktivizujúce metódy uviedli respondenti metódu **prípadová štúdia (12%)**, **metódu hodnotenie mediálnych obsahov (21%)** a **metódu myšlienkové/ pojmové mapy (21%)**.

V rámci dotazníka mali respondenti určiť tri, podľa nich, najúčinnnejšie metódy vo vzťahu k jednotlivým výchovám a to **MEDIÁLNEJ, DOPRAVNEJ, ZDRAVOTNEJ a ETICKEJ výchove**:

Za **najúčinnejšie metódy** vo vzťahu k **mediálnej výchove** považujú respondenti **hodnotenie mediálnych obsahov (236 PZ a OZ)**, **rozhovor (187 PZ a OZ)** a **vysvetľovanie (142 PZ a OZ)**. Metódy porovnanie a video za najúčinnnejšie označili len 2 respondenti. Z pohľadu projektu je zaujímavé kritérium účinnosti aktivizujúcich metód. Tieto metódy boli ako najúčinnnejšie označené 8-krát.

Vo vzťahu k **dopravnej výchove** za **najúčinnejšie metódy** považuje 265 respondentov **hry**, 210 respondentov **vysvetľovanie** a 157 **skúsenostné metódy**. Aktivizujúce metódy boli označené 2-krát.

Za najúčinnější tri metódy vo vzťahu k **zdravotnej výchove** sú považované **vyvetľovanie** (201 PZ a OZ), **prednáška** (194 PZ a OZ) a **hry** (189 PZ a OZ). Ateliér s alternatívnym spôsobom sedenia bol označený 1-krát. Vo vzťahu k zdravotnej výchove aktivizujúce metódy ako najúčinnější boli označené 3-krát.

Za najúčinnější tri metódy vo vzťahu k **etickej výchove** respondenti vybrali metódu **kladný vzor, príklad** (258 PZ a OZ), **hry** (191 PZ a OZ) a metódu **dramatizácia, hranie rolí** (172 PZ a OZ). Aktivizujúce metódy boli označené 3-krát.

Za 5 najčastejších dôvodov, ktoré odrádzajú PZ a OZ od využívania aktivizujúcich metód vo výchovno-vzdelávacom procese uviedli, že **56 %** respondentov (405 PZ a OZ) odrádza, že si vyžadujú **náročnejšiu prípravu učiteľa**; **52%** respondentov (301 PZ a OZ) odrádza, že v škole/v školskom zariadení nie je **vhodné materiálne vybavenie**; **51%** respondentov (294 PZ a OZ) uviedlo, že od využívania aktivizujúcich metód ich odrádza, že nie je dostatok **zdrojov - materiálov, literatúry s danou problematikou**; **33%** respondentov uvádza, že ich odrádza, že **nie je dostatok informácií o danej problematike**. **15%** respondentov (85 PZ a OZ) odrádza, že deti/ žiaci nie sú ochotné spolupracovať. Len **6%** respondentov (37 PZ a OZ) uviedlo, že od využívania aktivizujúcich metód ich odrádza, že **sú menej účinné ako tradičné postupy**.

Využívanie vybraných médií vo výchovno-vzdelávacom procese

- **55%** respondentov využíva mobil vo svojej výchovno-vzdelávacej praxi mobil;
- **53%** respondentov používa pravidelne internet vo svojej praxi;
- **39%** respondentov používa DVD v edukačnej praxi pravidelne;
- **32%** respondentov používa pravidelne počítačové programy;
- **28%** respondentov využíva v edukačnej praxi nepravidelne internet, a to aj napriek tomu, že je pre nich dostupný;
- **20%** respondentov používa pravidelne vo svojej výchovno-vzdelávacej praxi audiovizuálne programy;
- **12%** respondentov používa pravidelne interaktívnu tabuľu;
- **6%** respondentov uviedlo, že používajú tablet alebo iPad pravidelne a to aj napriek tomu, že je pre nich dostupný.

Ďalej respondenti uviedli, že by chceli využívať nižšie uvedené médiá, ktoré však nie sú pre nich dostupné:

- **57%** respondentov by chceli využívať interaktívnu tabuľu;
- **39%** tablet alebo iPad;
- **20%** počítačové programy;
- **11%** mobil;
- **8 %** televízne programy a **8%** rozhlasové programy.

Závery

59% respondentov (341 PZ a OZ) **nie sú zástancami tradičného spôsobu edukácie.** Z 585 PZ a OZ až 297 respondentov uviedlo, že by pri zavádzaní aktivizujúcich metód do praxe uvítali ako formu pomoci v najväčšej miere pomoc s IKT.

91 % respondentov (530 PZ a OZ) radi skúšajú nové aktivizujúce metódy, ale zároveň z evaluácie vyplýva nasledovné:

- PZ a OZ nemajú vedomosti o teoretickom členení metód,
- PZ a OZ nevedia, ktoré metódy patria k aktivizujúcim metódam,
- PZ a OZ najlepšie vedia identifikovať vhodné metódy v rámci etickej výchovy.

Z uvedených údajov ďalej vyplýva, že je potrebné nájsť spôsob, ako motivovať PZ a OZ, aby venovali väčšiu pozornosť netradičným a aktivizujúcim metódam vo výchove.

Taktiež vyplýva, že je potrebné vybaviť niektoré zariadenia vhodným materiálno-technickým vybavením.

**Spracovala: PaedDr. Alena Minns, PhD.,
Členka HOPS a vedúca pracovnej skupiny CVČ_2**